PROGRAM WYCHOWAWCZY

„Świat wartości dziecka"

PRZEDSZKOLA MIEJSKIEGO NR 11 IM. CALINECZKA

W SŁUPSKU

SPIS TREŚCI

WSTĘP **2**

1. Podstawa prawna **3**

2. Zadania do realizacji – założenia programowe **3**

3. Cele programu wychowawczego **3**

3.1. Cel strategiczny programu

3.2. Cele ogólne programu

3.3. Cel główny programu i sposoby jego realizacji

4. Zadania przedszkola i nauczycieli w realizacji programu wychowawczego **7**

4.1. Zadania przedszkola

4.2. Zadania nauczyciela

5. Realizacja założeń programu wychowawczego w przedszkolu **8**

5.1. Sposoby przekazywania treści wychowawczych w przedszkolu

5.2. Metody pracy

5.3. Formy pracy

6. System motywacji stosowany w przedszkolu **9**

6.1. Zasady budowania systemu motywacji

6.2. Warunki dokonywania wyboru wzmocnień

6.3. Sposoby pomocy dziecku w sytuacjach trudnych

6.4. Przykłady wzmocnień stosowanych w systemie motywacji

6.5. Zasady wdrażania grupowego systemu motywacji

7. System dezaprobaty i karania za zachowania niepożądane dziecka w przedszkolu **12**

7.1. System karania w przedszkolu

7.2. Stosowanie kar w przedszkolu

8. Kryteria sukcesu i ewaluacja programu **14**

8.1. Kryteria sukcesu

8.2. Ewaluacja programu

8.3. Uwagi końcowe

„Pomóżmy dzieciom, by każdy z nich stał się tym, kim stać się może”

Janusz Korczak

WSTĘP

Pojęcie „wychowanie” zawiera w sobie bardzo dużo treści i zadań związanych z ich realizacją. Jednocześnie odpowiedzialny nauczyciel zdaje sobie sprawę z ogromnego znaczenia prawidłowego osiągania celów wychowawczych na każdym etapie kształcenia. Przedszkole to ten moment w rozwoju człowieka, kiedy możemy osiągnąć bardzo dużo w tym zakresie. Aby jednak tak się stało powinniśmy uświadomić sobie, do czego dążymy, co chcemy osiągnąć, uporządkować posiadaną wiedzę w system jednolitych i przejrzystych oddziaływań wychowawczych w zakresie osiągania celów społeczno-wychowawczych w przedszkolu. Podejmowane działania wychowawcze powinny być zrozumiałe dla wszystkich, którzy wychowaniem dziecka się zajmują, tzn. nauczycielom, rodzicom, ale przede wszystkim wychowankom.

Założenia, o których wyżej mowa przyświecały powstaniu tego programu wychowawczego.

1. **Podstawa prawna:**
   1) Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.),
   2) Rozporządzenie MEN z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17).

2. **Zadania do realizacji – założenia programu**

Programem wychowawczym objęte są dzieci przedszkolne. Cele strategiczne realizowane będą w sposób ciągły przez wszystkich nauczycieli poprzez odpowiedni dobór metod i form pracy, literaturę, pomoce dydaktyczne oraz poprzez stosowanie oddziaływań wychowawczych wzmacniających pozytywne zachowania dziecka oraz zmniejszających/eliminujących zachowania niepożądane. Nauczyciele będą współpracować z rodziną dziecka w celu ujednolicenia oddziaływań wychowawczych. Dzieci zaangażują się we wspólne tworzenie i przestrzeganie Kodeksu Przedszkolaka. Pracownicy niepedagogiczni będą wspierać działania nauczycieli.

Program obejmuje funkcjonowanie dziecka w grupie w zakresie podstawowych dziedzin życia przedszkolnego:

1) samoobsługa,
2) zabawy dowolne,
3) zajęcia i zabawy zorganizowane,
4) spożywanie posiłków,
5) zabawy na placu przedszkolnym, spacery i wycieczki.

3. **Cele programu wychowawczego**

3.1. **Celem strategicznym** programu jest prawidłowy **rozwój społeczno – emocjonalny dziecka w przedszkolu**. Podejmowane działania wychowawcze przez nauczycieli w zakresie aktywności społecznej wychowanka sprawiają, że dziecko:

1) swobodnie wypowiada się na temat swoje rodziny,
2) zna zakres swoich obowiązków w przedszkolu i w domu rodzinnym,
3) przejawia samodzielność w czynnościach samoobsługowych i organizowaniu swobodnej działalności stosownie do swoich możliwości rozwojowych,
4) wykazuje inicjatywę w działaniu,
5) uzasadnia swoje postępowanie,
6) nazywa swoje emocje,
7) umiejętnie pokonuje trudności, radzi sobie z porażkami i stresem,

8) określa wartości na zasadzie przeciwieństw; próbuje uzasadnić swoje odczucia,
9) zna zasady ustalone w przedszkolu, stara się ich przestrzegać,
10) swobodnie porozumiewa się z dorosłymi osobami i rówieśnikami,
11) określa odrębność innych względem siebie,
12) jest zdolne do kompromisu,
13) akceptuje potrzeby dzieci o zróżnicowanych potrzebach fizycznych i intelektualnych,
14) chętnie podejmuje działania zbiorowe, czuje się współodpowiedzialne za uzyskany wynik,
15) pełni swoją rolę, jako dziecko w życiu społecznym,
16) dąży do organizowania i przekształcenia rzeczywistości społeczno-kulturowej według własnych pomysłów.

3.2. Cele ogólne programu:

1) Wspomagamy wszechstronny rozwój osobowości dziecka, uwzględniając jego indywidualne predyspozycje, uzdolnienia i zainteresowania,
2) Proponujemy zdrowy styl życia,
3) Wyrabiamy wrażliwość na potrzeby drugiego człowieka poprzez życzliwość i odpowiedzialność za siebie,
4) Uwrażliwiamy na piękno i estetykę otaczającego świata,
5) Uczymy współodpowiedzialności za innych, współpracy, empatii, pomagania sobie, tolerancji i szacunku,
6) Wdrażamy rodziców do współuczestnictwa w procesie dydaktyczno - wychowawczym przedszkola poprzez dialog edukacyjny.

3.3. Cel główny programu oraz sposoby jego realizacji

„Wychowanie dziecka wrażliwego, o wysokiej kulturze osobistej, przygotowanego do życia zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społeczno – moralnymi”.

Lp.	Cele strategiczne	Cele szczegółowe	Oczekiwane rezultaty – umiejętności dziecka
1.	**Kształtowanie czynności samoobsługowych, nawyków higienicznych i kulturalnych**	1. poznanie i przestrzeganie podstawowych zasad i zabiegów higienicznych na rzecz własnego zdrowia fizycznego i psychicznego 2. wdrażanie nawyków higienicznych i kulturalnych 3. usamodzielnianie dziecka 4. eliminowanie zachowań agresywnych 5. przestrzeganie kompromisu w zabawie 6. poznanie zasad savoir – vivre’u	➢ przejawia samodzielność w czynnościach samoobsługowych ➢ zna i przestrzega zasady dbałości o zdrowie ➢ stara się być samodzielny ➢ rozpoznaje przybory i przedmioty służące do wykonywania czynności higienicznych ➢ wykonuje prawidłowo podstawowe czynności higieniczne
2.	**Kształtowanie umiejętności społecznych, zgodne funkcjonowanie w grupie**	1. budowanie systemu wartości 2. wskazywanie dzieciom tego, co dobre i złe 3. kształtowanie odporności emocjonalnej 4. rozpoznawanie i nazywanie uczuć, emocji 5. radzenie sobie w nowych i trudnych sytuacjach 6. radzenie sobie z porażką i stresem 7. podejmowanie prób kontrolowania swojego zachowania 8. nabywanie nawyków poprawnego stosowania zwrotów grzecznościowych 9. przestrzeganie umów, zasad i norm społecznie akceptowanych w przedszkolu 10. kształtowanie poprawnych relacji z dziećmi i dorosłymi 11. stwarzanie warunków sprzyjających zgodnej zabawie 12. kształtowanie przynależności do grupy, rodziny	➢ organizuje sobie zabawę ➢ ma rozeznanie, gdzie można się bawić bezpiecznie ➢ przestrzega reguł i umów grupowych ➢ orientuje się w tym, co dobre i złe ➢ współdziała w zabawie ➢ dba o porządek ➢ umie określić, jakie zachowania są pozytywne a które nie ➢ szanuje wytwory i pracę innych ➢ rozumie, że inni mają takie same potrzeby jak i ono ➢ właściwie rozwiązuje konflikty, jest zdolne do kompromisu ➢ swobodnie porozumiewa się z rówieśnikami i dorosłymi ➢ uzasadnia swoje postępowanie ➢ nazywa emocje

3.	**Kształtowanie umiejętności zabawy, pracy w grupie w trakcie zajęć zorganizowanych**	1. nabywanie zwyczaju reagowania na wezwania i polecenia nauczycieli 2. współdziałanie z rówieśnikami 3. zgodne współdziałanie w zespole i podejmowanie prób rozwiązywania konfliktów w drodze negocjacji 4. rozumienie konieczności szanowania działalności innych (nieprzeszkadzanie innym) 5. uważne słuchanie 6. szanowanie wspólnych zabawek i odkładanie ich na wyznaczone miejsce 7. uznawanie wzajemnych praw do uczestnictwa w zajęciach, rozmowach	➢ uważnie słucha, gdy ktoś do niego mówi ➢ respektuje polecenia nauczyciela ➢ współdziała z rówieśnikami ➢ skupia uwagę na wykonywanej czynności ➢ sygnalizuje chęć wypowiadania się ➢ szanuje wspólne dobro i pracę innych
4.	**Kształtowanie nawyków kulturalnego spożywania posiłków i właściwego zachowania się przy stole**	1. przezwyciężanie niechęci do nieznanych potraw 2. zachowanie prawidłowej postawy przy stole 3. prawidłowe posługiwanie się sztućcami 4. stosowanie zasad kulturalnego zachowania się przy stole w trakcie spożywania posiłków 5. wdrażanie nawyku spożywania zdrowej żywności	➢ zachowuje prawidłową postawę przy stole podczas spożywania posiłków ➢ prawidłowo posługuje się sztućcami ➢ stosuje zasadę kulturalnego zachowania się przy stole w trakcie spożywania posiłków ➢ rozumie konieczność spożywania potraw niezbędnych dla prawidłowego rozwoju i zdrowia
5.	**Przestrzeganie umów dotyczących zachowań poza budynkiem przedszkolnym**	1. przestrzeganie zasad bezpiecznego poruszania się po drogach 2. nieoddalanie się od grupy 3. reagowanie na sygnał nauczyciela 4. nauka bezpiecznych relacji w stosunku do nieznanych osób 5. unikanie sytuacji zagrażających bezpieczeństwu – zachowanie bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń rekreacyjnych 6. właściwe zachowanie się podczas korzystania ze środków transportu	➢ stosuje zasady ruchu drogowego ➢ nie oddala się od grupy ➢ reaguje na sygnał nauczyciela, rodzica, opiekuna ➢ bawi się bezpiecznie na przedszkolnym placu zabaw ➢ rozumie zasady sportowej rywalizacji ➢ zna zagrożenia zdrowia człowieka i umie się nim przeciwstawić

4. Zadania przedszkola i nauczycieli w realizacji programu wychowawczego

4.1. Zadania przedszkola:

1) Poznać opinię rodziców o stosowanych w przedszkolu działaniach wychowawczych.
2) Poznać i stosować metody skutecznego oddziaływania wychowawczego w przedszkolu.
3) Systematycznie prowadzić zajęcia edukacyjne uczące dzieci, jak radzić sobie w trudnych sytuacjach oraz chroniące je przed niebezpieczeństwem.
4) Współdziałać z instytucjami oraz specjalistami w celu otoczenia opieką i terapią dzieci dotknięte przemocą w ramach obowiązującej procedury „Niebieskiej Karty".
5) Współdziałać z rodzicami, wykorzystując skuteczne środki komunikacji interpersonalnej dla wspólnego rozwiązywania problemów wychowawczych.
6) Wspierać działania wychowawcze rodziny, integrować oddziaływania wychowawcze przedszkola i domu rodzinnego.
7) Prowadzić dostosowane do możliwości rozwojowych dziecka formy kształtujące postawę asertywną, poczucie własnej wartości, umiejętności słuchania innych i skutecznej komunikacji międzyludzkiej.
8) Stosować system wzmocnienia pozytywnych zachowań dzieci.
9) Uczyć tolerancji i akceptacji innych.
10) Analizować z rodzicami rezultaty pracy wychowawczej:
    - na zebraniach ogólnych, spotkaniach informacyjno - organizacyjnych,
    - na spotkaniach grupowych,
    - na spotkaniach indywidualnych z rodzicem,
    - w ramach konsultacji raz w miesiącu,
    - w kącikach dla rodzica „Mamo, Tato poczytaj",
    - w ramach organizowanych warsztatów dla rodziców, mających na celu doskonalenie umiejętności wychowawczych
11) Prezentować nabyte umiejętności społeczne przez wychowanków w:
    - organizowanych konkursach tematycznych,
    - zajęciach otwartych dla rodziców,
    - uroczystościach i imprezach przedszkolnych,
    - zajęciach integracyjnych i festynach rodzinnych,
    - przedstawieniach teatralnych z udziałem rodziców.

4.2. Zadania nauczyciela

1) Systematycznie poszerzać zakres swoich kompetencji wychowawczych.

2) Poznać środowisko rodzinne wychowanka, w szczególności oczekiwania rodziców wobec realizacji funkcji wychowawczej przez przedszkole.
3) Tworzyć bezpieczną dla dziecka atmosferę, warunkująca wychowankom pełne poczucie bezpieczeństwa pod względem psychicznym i fizycznym.
4) Kształtować powszechnie uznane postawy, zgodnie przyjętymi w placówce wartościami tj. dobro, prawda, przyjaźń, tolerancja, piękno itp.
5) Stosować działania wychowawcze wzmacniające zachowania właściwe dziecka.
6) Stosować działania wychowawcze zmniejszające/eliminujące zachowania niewłaściwe dziecka.
7) Ściśle współpracować z rodziną wychowanka w celu ujednolicenia oddziaływań wychowawczych przedszkola i domu rodzinnego.
8) W ramach współpracy koleżeńskiej w grupie należy ujednolicić podejmowane działaniach wychowawcze wzmacniające zachowania pożądane bądź zmniejszające/eliminujące zachowania niewłaściwe wychowanków.

5. Realizacja założeń programu wychowawczego

5.1. Sposoby przekazywania treści wychowawczych w przedszkolu:

Przekaz treści wychowawczych powinien odbywać się drogą najlepiej przyswajalną dla dziecka:

1) w kontaktach osobistych, które są najsilniejszym nośnikiem przekazu,
2) w sytuacjach problemowych dla dziecka, w których rzeczywiste zdarzenie staje się polem, na którym dokonuje się oceny,
3) na zajęciach, gdzie teoretycznie postawione przez nauczyciela zadanie wywołuje problem niezaistniały, a konieczny do poznania przez dzieci,
4) w rozmowach, w których następuje zderzenie poglądów, wymiana doświadczeń i wypracowane zostają oceny moralne,
5) w działaniu, podczas którego dochodzi do praktycznego zastosowania wiedzy i umiejętności oraz utrwalają się pożądane cechy charakteru,
6) w stwarzaniu dziecku sztucznych sytuacji, wywołujących refleksję, z czasem przygotowujących go do prawidłowej reakcji.

5.2. Metody pracy:

1) metody aktywizujące – pedagogika zabawy, drama, Ruchu Rozwijającego W. Sherborne, metoda projektów, metoda kolorowych kapeluszy E. De Bono, C. Orffa i inne,
2) metody podające – opowiadanie, rozmowa, historyjka obrazkowe i inne,

3) metody praktyczne – zabawy dydaktyczne, zabawy i ćwiczenia ruchowe, prace użyteczne, proste doświadczenia i inne,
4) metody ekspresji – plastycznej, artystycznej, słownej, muzyczne, ruchowej.

5.3. Formy pracy:

1) zabawa i inne rodzaje działalności dzieci pozwalające na rozwijanie własnej inicjatywy,
2) czynności samoobsługowe i zabiegi higieniczne,
3) spacery, wycieczki, zabawy na placu przedszkolnym,
4) uroczystości i imprezy przedszkolne,
5) zajęcia organizowane przez nauczyciela z całą grupą lub w mniejszych zespołach.

6. System motywacji stosowany w przedszkolu

System motywacji dzieci w przedszkolu wzmacnia zachowania pożądane, ale również zmniejsza/eliminuje zachowania niepożądane dziecka.

Proponowany grupowy system motywacji oparty jest o wzmocnienie pozytywne. Wzmocnienia są zawsze sprawą indywidualną, tzn. wzrost częstotliwości występowania określonej reakcji u jednej osoby i czynnik, który powoduje ten sam wzrost, nie muszą być takie same, jak w przypadku innej osoby.

Rola wzmocnień w procesie wychowania dziecka oparta jest przede wszystkim na teorii B.F. Skinnera. Celem tej teorii jest analiza funkcjonalna zachowania służąca prognozie i kontroli zachowań jednostki. Według tej teorii, wzmocnieniem jest bodziec, który podany po wykonaniu przez jednostkę określonej reakcji zwiększa prawdopodobieństwo wykonania tej reakcji w podobnych warunkach w przyszłości.

6.1. Zasady budowania systemu motywacji:

1) nagrody należy dobierać według zainteresowań i upodobań dziecka,
2) należy łączyć nagrody konkretne, rzeczowe ze społecznymi,
3) nagrody należy stosować zaraz po wystąpieniu zachowania pożądanego,
4) należy przechodzić od nagradzania ciągłego do sporadycznego,
5) należy unikać nadmiaru nagród,
6) nagrody należy skonsultować z rodzicami,
7) nagroda nie może być zbyt dostępna, stosowana w domu lub w innych sytuacjach,
8) nagradzać należy również próby wykonywania czynności, wysiłek a nie tylko efekt,
9) nagroda powinna być różnorodna i weryfikowana,
10) w miarę potrzeby należy stosować indywidualny system motywacji dla trudnego dziecka,
11) należy zachować konsekwencję w stosowaniu wzmocnień.

6.2. Warunki dokonywania wyboru wzmocnień;

1) należy wziąć pod uwagę wiek dziecka, rozpoznać jego zainteresowania,
2) należy dokładnie określić zachowania, które chcemy wzmacniać, zmieniać,
3) należy jasno ustalić i wypisać potencjalne wzmocnienia,
4) należy uwzględnić we wzmocnieniach różnego rodzaju nowości,
5) należy wykorzystać wzmocnienia naturalne

6.3. Sposoby pomocy dziecku w sytuacjach trudnych:

1) ograniczać zbędne wypowiedzi (np., bo Ty zawsze, bo Ty nigdy),
2) mówić do grupy, a gdy dziecko nie reaguje – do niego kierować takie samo polecenie,
3) wydawać krótkie polecenia, długie dzielić na etapy,
4) nie zmieniać intonacji głosu,
5) nie krzyczeć,
6) stosować podpowiedzi werbalne i manualne.

6.4. Przykłady wzmocnień stosowanych w systemie motywacji:

1) **nagrody społeczne:**
   - pochwała bezpośrednia (indywidualna)
   - pochwała pośrednia (przed grupą)
   - pochwała przed rodzicem
   - pochwała przed dyrektorem przedszkola,
   - atrakcyjna zabawa według pomysłu dziecka,
   - darzenie dziecka szczególnym zaufaniem np. zwiększając zakres jego samodzielności poprzez pełnienie określonych dyżurów (w łazience, w szatni, podczas posiłków, w kącikach zainteresowań itp.)
2) **nagrody rzeczowe:**
   - różnego rodzaju emblematy (uśmiechnięte minki lub buźki, czerwone serduszka, słoneczka, gwiazdki lub inne znaki),
   - nagrody rzeczowe, ustalone wspólnie z rodzicami (książeczki do kolorowania, jajko niespodzianka, lizak, maskotka lub inna zabawka),
   - dyplomy, medale, „Order dobrej zabawy” itp.,
   - nagroda tygodnia np. opiekowanie się przez weekend maskotką grupy lub inna nagroda wybrana przez grupę.

6.5. Zasady wdrażania grupowego systemu motywacji:

1) W każdej grupie powinna znajdować się tablica ilustrująca prowadzenie grupowego systemu motywacji:

Imię i nazwisko dziecka lub zdjęcie dziecka	**Strefy działalności dziecka**					**Nagroda dnia**					**Nagroda tygodnia**
	zabawy	**Samoobsługa i czynności higieniczne**	**zajęcia**	**posiłki**	**spacery, wycieczki, zabawy na powietrzu**	**poniedziałek**	**wtorek**	**środa**	**czwartek**	**piątek**	

2) Grupowy system motywacji stosowany jest w okresie tygodniowym.
3) Głównym celem jest zdobycie nagrody tygodnia.
4) Warunkiem otrzymania nagrody tygodnia jest zdobycie serduszek w każdym kolejnym dniu od poniedziałku do piątku.
5) Symbolem zdobycia nagrody tygodnia jest uśmiechnięta buźka.
6) Podstawowym warunkiem otrzymania nagrody dnia jest:
   - w grupowym systemie motywacji **w grupie dzieci 5 i 6 letnich** jest zaliczenie **trzech z pięciu** dziedzin działalności dziecka,
   - w grupowym systemie motywacji **w grupie dzieci 3 i 4 letnich** jest zaliczenie **dwóch z pięciu** dziedzin działalności dziecka.
7) Serduszko dnia przyznawane jest w rubryce na tablicy oraz zostaje naklejone na ubranko dziecka. Jednocześnie stosuję się pochwałę społeczną wobec rodziców.
8) Wybór nagrody tygodnia dzieci dokonują w poniedziałek, ale zgodnie z zasadą, że może być ona weryfikowana. Nagroda tygodnia jest wyeksponowana, ale niedostępna przez cały tydzień.

Dla dzieci wymagających szczególnego procesu wychowawczego dodatkowym wzmocnieniem są woreczki dobrych i złych uczynków, do których dziecko samo wkłada ustalone przedmioty (np. klocki) za złe i dobre zachowanie. Na koniec dnia pokazuje rodzicom zawartość woreczków. Woreczek i klocki zostają na następny dzień w przedszkolu.

7. System dezaprobaty i karania za zachowania niepożądane dziecka w przedszkolu

7.1. System karania w przedszkolu:

Kara w przedszkolu występuje, jako ostateczny argument wychowawczy. Stosowana jest po wyczerpaniu wszystkich innych środków, w sytuacjach wyjątkowych, do których zaliczyć możemy, gdy:

1. zastosowana kara przyczynia się do wytwarzania reakcji do unikania przez dziecko określonych czynności społecznie niepożądanych, m.in. zachowań agresywnych,
2. czyny dziecka mają z natury duży ciężar gatunkowy, są szkodliwe dla niego lub innych – w przypadku dzieci w wieku przedszkolnym to głównie różne formy zachowań agresywnych,
3. stajemy przed otwartym buntem dziecka przeciw autorytetowi rodzica lub nauczyciela np. nie będę cię słuchał, nie posprzątam zabawek, nie idę do domu…,
4. zachowanie niepożądane dziecka powtarza się często.

W sytuacji konieczności zastosowania kary, jako ostatecznego środka wychowawczego, powinniśmy pamiętać o kilku istotnych zasadach:

1. kara musi być powiązana ze złym czynem,
2. powinna być wymierzona bezpośrednio po zachowaniu niepożądanym, nigdy odkładana na później,
3. kara powinna być stosowana konsekwentnie – za każdym razem, gdy dziecko złamie normę, jeśli raz za coś ukarzemy a w innym przypadku, za to samo przewinienie, kara nie zostanie wymierzona, niepożądane zachowania nie tylko, że nie zostaną wyeliminowane, ale ich częstotliwość może się zwiększyć,
4. rodzice oraz nauczyciel w przedszkolu powinni stosować za dane złe zachowanie te same, co do istoty kary,
5. ważna jest postawa karzącego w czasie wymierzania kary, powinien on zachować spokój i opanowanie; karanie z rozwścieczonym wzrokiem i z krzykiem wpłynie na to, iż dziecko nie zrozumie zasadności kary – poczuje się niekochane, odepchnięte i niechciane,
6. każde dziecko jest inne; dla jednego wielką karą będzie upomnienie udzielone zdecydowanym głosem, dla innego słowna dezaprobata to przysłowiowa „pestka”, Dlatego też zanim nałożymy karę, odwołujemy się do obowiązujących w domu i w grupie przedszkolnej tzw. kontraktów, kodeksów, umów i zachęcamy dziecko do oceny własnego postępowania; uczymy go refleksyjności i odpowiedzialności za własne czyny; staramy się także obserwować reakcję dziecka na karę – jego uczucia są równie ważne jak sama kara,

7. nauczyciel lub rodzic zmuszony wymierzyć karę dziecku, powinni zastosować zasadę tzw**. 5 S** tj. Szybka, Skuteczna, Sprawiedliwa, Sprzężona z postępkiem, Sympatyczna (bez poniżania i wrzasków)

7.2. Stosowanie kar w przedszkolu

Przy ustalaniu norm społecznie akceptowanych w przedszkolu, ustalamy także konsekwencje za brak podporządkowania się im.

1. **Kary stosujemy za:**
   - nieprzestrzeganie ustalonych norm i zasad współżycie w grupie i przedszkolu,
   - stwarzanie sytuacji zagrażających bezpieczeństwu i zdrowiu własnemu i innych,
   - zachowania agresywne,
   - niszczenie wytworów pracy innych, ich własności,
   - celowe nie wywiązywanie się z podjętych obowiązków.
2. **Formy dezaprobaty i kar dla zachowań niepożądanych:**
   - upomnienie słowne – tłumaczenie i wyjaśnienie dziecku jego niewłaściwego zachowania (nazwanie po imieniu przewinienia dziecka, wymienienie, jaką normę czy umowę złamało, odwołanie się do „Kodeksu grupowego", przypomnienie, jaką karę ustaliliśmy za złamanie danej normy i stanowcza prośba o zmianę zachowania),
   - rozmowa indywidualna z dzieckiem – ukazanie następstw niewłaściwego zachowania, skłonienie dziecka do autorefleksji,
   - kara naturalna, jako bezpośrednie następstwo winy – zadośćuczynienie wyrządzonej krzywdzie, tylko w sytuacjach niezagrażających zdrowiu dziecka,
   - wyrażenie przez nauczyciela smutku i niezadowolenia z powodu zachowania dziecka,
   - „kącik ciszy" - odsunięcie dziecka na krótki czas od zabawy, w celu wyciszenia negatywnych emocji,
   - zastosowanie aktywności mającej na celu rozładowanie negatywnych emocji,
   - czasowe odebranie przyznanego dziecku przywileju, nie otrzymuje nagrody,
   - modelowanie zachowania, – czyli empatyczna komunikacja z dzieckiem
   - poinformowanie rodziców o przewinieniu dziecka i zaproszenie ich na rozmowę indywidualną.

8. Kryteria sukcesu i ewaluacja programu

8.1. Kryteria sukcesu:

Miarą osiągnięcia celu programu wychowawczego będzie:

1. **Dziecko, – które:**
   - umie funkcjonować w środowisku zgodnie z normami społecznymi, akceptowanymi w przedszkolu,
   - potrafi kulturalnie zwracać się do innych, używa zwrotów grzecznościowych,
   - wyraża swoje uczucia, potrzeby i oczekiwania,
   - rozumie i dostrzega potrzeby innych i akceptuje ich odrębność,
   - potrafi nazywać, wyrażać i kontrolować swoje emocje,
   - rozumie i przestrzega zasad zgodnego współżycia w grupie,
   - umie cieszyć się z własnych sukcesów, docenia sukcesy i potrafi godnie przyjąć porażkę,
   - rozumie znaczenie dialogu w rozwiązywaniu sporów, konfliktów, potrafi argumentować swoje racje, oceny i odczucia,
   - zna i rozumie swoje prawa i obowiązki,
   - wie, że ma prawo pomocy ze strony dorosłych w trudnych sytuacjach,
   - szanuje wartości takie, jak: sprawiedliwość, dobro, życzliwość, tolerancja, piękno, prawda,
   - potrafi odróżniać dobro od zła,
   - ma poczucie obowiązkowości, odpowiedzialności i wytrwałości, które decydują o doprowadzeniu do końca rozpoczętej pracy,
   - interesuje się otaczającym światem, poszukuje odpowiedzi na nurtujące go pytania,
   - rozumie potrzeby stosowania profilaktyki prozdrowotnej,
   - zauważa sytuacje zagrażające bezpieczeństwu własnemu i innych, potrafi unikać zagrożeń,
   - rozumie potrzebę konieczności przestrzegania zasad zgodnego współżycia ze światem przyrody, przejawia postawy proekologiczne.
2. **Rodzic, – który:**
   - podejmuje systematyczną współpracę z przedszkolem,
   - jest otwarty na rady i sugestie nauczyciela,
   - czuje się współgospodarzem placówki,
   - bierze czynny udział w życiu przedszkola.

8.2. Ewaluacja programu:

1. Analiza dokumentacji pedagogicznej (plany pracy, dzienniki zajęć),

2. Analiza dokumentacji obserwacji pedagogicznej i diagnozy przedszkolnej,
3. Obserwacja zajęć,
4. Ankiety skierowane do rodziców i nauczycieli,
5. Ocena realizacji programu wychowawczego na końcowej Radzie Pedagogicznej.

8.3. Uwagi końcowe:

1. Za realizację programu wychowawczego odpowiedzialni są nauczyciele ze wszystkich grup wiekowych.
2. Zadania programu wychowawczego realizowane będą przy współudziale rodziców.